

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

यवतमाळ जिल्हा

१९८८-८९

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन
मुंबई

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक
समालोचन.

जिल्हा - यवतमाळ.

१९८८-८९.

अर्थ व सांख्यिकी संघालनालय

महाराष्ट्र शासन.

नियोजन विभाग.

मुंबई

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन सन १९८८-८९.

***** शुद्ध पत्र क *****

अ.क्र.	तक्ता क्रमांक	पान क्रमांक	रकाना क्रमांक	ओळ क्रमांक	चुक	बरोबर
१	२	३	४	५	६	७
१.	दृष्टीक्षेपांत जिल्हा	४	४	१२	अस्पष्ट	१७३६
२.	सामाजिक व आर्थिक समालोचन.	८	४.५	३	अस्पष्ट	१००५
३.	१.१	१	५	६	अस्पष्ट	८७५८
४.	१.७	८	७	१	अस्पष्ट	३७०
५.	३.१	२०	११	२	अस्पष्ट	२४१
६.	३.१	२१	१२	२	अस्पष्ट	२४४
७.	३.१	२१	१३	२	अस्पष्ट	४०३
८.	४.७	६७	४	१	अस्पष्ट	५५८
९.	५.१०	७९	६	१	अस्पष्ट	४११९
१०.	५.११	८०	३	२	अस्पष्ट	१९९
११.	५.२०	८९	७	५	अस्पष्ट	६३७९
१२.	६.६	९७	४	१३	अस्पष्ट	३१२३
१३.	६.१५	१११	२४	१२	अस्पष्ट	१२४
१४.	६.१५	११२	३५	१	अस्पष्ट	२२
१५.	६.१५	११२	३६	१	अस्पष्ट	११३२११
१६.	७.३	११७	९	१	अस्पष्ट	६४
१७.	११.६	१७०	६	३	अस्पष्ट	१७८८०
१८.	११.६	१७०	८	२	अस्पष्ट	५७८
१९.	११.१२	१८२	४	२	अस्पष्ट	२५
२०.	१५.५	२०४	९	१	अस्पष्ट	९६
२१.	१५.१०	२१२	७	१२	अस्पष्ट	१३८२

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन १९८८-८९.

/ दृष्टीक्षेपांत जिल्हा /

अ.क्र.	बाध.	परिमाण	जिल्हा	महाराष्ट्र राज्य.
१.	२.	३.	४.	५.
[एक]	<u>प्राकृतिक रचना.</u>			
अ]	भौगोलिक स्थान.	अंश	१९ ^० .२६"	१६.४ ते २२.१
	१] उत्तर अक्षांश.		२० ^० .४२"	
	२] पूर्व रेखांश.	अंश	७७ ^० .१८"	७२.६ ते ८०.९
			७९ ^० .२८"	
ब]	हवामान [१९८६].			
१]	किमान तपमान [१९८६]	डिग्री सेल्सियस.	५.०	५.१
२]	कमाल.	डिग्री सेल्सियस.	४६.१	४६.०
३]	पर्जन्य [सरासरी] १९८८.	मि.मी.	१०२३.७	उ. ना.
क]	प्रशासकीय विभाग.			
१]	तालुके.	संख्या	१४	३०३
२]	पंचायत समित्या.	संख्या	१४	२९८
३]	टंचाईग्रस्त तालुके १९८७-८८.	संख्या	९	१३०
४]	एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प गट.	संख्या	१४	२९८
५]	शहरे.	संख्या	८	३०७
६]	गावे [स्कूण]	संख्या	२००५	४१, ८३३
	१] निर्जन.	संख्या	२५४	२, ४७९
	२] वस्ती असलेली.	संख्या	१७५१	३९, ३५४
७]	क्षेत्र.	चौ. कि.मी.	१३५८४	३, ०७, ६९०
[दोन]	<u>प्रशासकीय संस्था</u>			
	[३१/३/१९८९].			
१]	पंचायत समित्या.	संख्या	१४	२९८
२]	महानगरपालिका.	संख्या	—	११
३]	नगर परिषदा.	संख्या	८	२२२
४]	कटक भंडारे.	संख्या	—	७
५]	ग्रामपंचायती.	संख्या	११२६	२५, १८२
६]	पोलीस स्थानके.	संख्या	२७	८०८
७]	पोलिस आउट पोस्ट [१-१२-१९८७].	संख्या	१३	१२१६
[तीन]	<u>भौगोलिक संख्या [१९८१].</u>			
१]	ग्रामीण लोकसंख्या.	आकडे हजारोंत	१४७५	४०, ७२२
२]	नगर लोकसंख्या.	—	२६२	२१, ९९३
३]	एकूण लोकसंख्या.	—	१७३७	६२, ७८४
४]	अनुसूचित जातींची लोकसंख्या.	—	८६	४, ४८०

१.	२.	३.	४.	५.
[तीन] ५]	अनुसूचित जातींच्या लोक- संख्येची टक्केवारी.	टक्केवारी.	४.२५	७.१४
६]	अनुसूचित जमातीक लोकसंख्या.	आकडे हजारान्त	३७०	५७७२
७]	अनुसूचित जमातींची लोकसंख्येची टक्केवारी.	टक्केवारी.	२१.३०	२.१२
८]	पुस्य.	आकडे हजारान्त.	८८७	३२,४१५
९]	स्त्रिया.	—"	८५०	३०,३६२
१०]	स्त्री पुस्य प्रमाण.	१००पुस्यामध्ये स्त्रियांचे प्रमाण	२५८	२३७
११]	घनता.	दर चौ. कि. मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या.	१२८	२०४
१२]	साक्षरतेचे प्रमाण.			
	१] एकूण.	टक्केवारी.	३२.२२	४७.१८
	२] पुस्य.	टक्केवारी	५१.२१	५८.७२
	३] स्त्रिया.	टक्केवारी	२६.८६	३४.७२
	४] राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक.	संख्या	१२	—
[चार]	कृषी [अस्थाई] ८७-८८.		[१२८४-८५]	
१]	भौगोलिक क्षेत्र.	हजार हेक्टर	१३४८	३०,७५८
२]	जंगलव्याप्त क्षेत्र व त्याची भौगोलिक क्षेत्राची टक्केवारी.	हजार हेक्टर	२०८	५,४०२
३]	शेतीला उपलब्ध नसलेली जमीन.		१५.४०	१७.५२
	अ] बिगर शेती वापरा- खाली जमीन.	हजार हेक्टर	४०	१०८१
	ब] पडीत आणि लागवडी- लायक नसलेली जमीन.	हजार हेक्टर	३४	१७२०
	एकूण [अ व ब].		७४	२८०१
४]	पडीत जमीनी व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन.	हजार हेक्टर		
	१] कायम गुरेचरण आणि इतर.	—"	६६	१,५३८
	२] झाडे हुडपाखालील जमीन.	—"	१४	१८०
	३] लागवडी योग्य परंतु पड जमीन.	—"	३६	१,०२७
५]	पडीत जमीन.			
	१] चालू पड.	—"	२४	२०७
	२] इतर पड.	—"	४०	१,०१५

१.	२.	३.	४.	५.
----	----	----	----	----

६] पिकाखालील क्षेत्र.				
१] पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र.	हजार हेक्टर.	८७५	१७, ८८१	
२] दुसोटग क्षेत्र.	—"	१५	२, २५०	
३] एकूण पिकाखाली क्षेत्र.	—"	८९०	२०, १३१	
७] ओलीत क्षेत्र.				
१] निव्वळ पिकाखाली क्षेत्र. [८८-८९]	—"	२९	२, ०९१	
२] एकूण ओलीत क्षेत्र.	—"	२९	२, ६८९	
८] महत्वाच्या पिकाखालील ओलीताये क्षेत्र. [अन्नधान्य]	—"	१३	१४, १२३	
९] वहित धारण जमीन [८५-८६] [अंतिम] [१९८०-८१]				
१] २ हेक्टर पेक्षा कमी.	संख्या [००]	७१९	४५, ९१६	
२] २ ते १० हेक्टर	संख्या [००]	१४२५	३२, ७३८	
३] १० हेक्टर पेक्षा जास्त.	संख्या [००]	१६७	२, ३५९	
१०] जमीन महसून वसुली १९८८-८९. लाख रुपये		७. ८०	१, ४००	
११] जिल्हा परिषदांचा उपकार [१९८८-८९]	हजार रुपये	१७०२	उ. ना.	
१२] पंचायत समित्यांचा उपकार [१९८८-८९]	हजार रुपये	१२५७	उ. ना.	
[पांच] पशुसंबर्धन [पशुगणना १९८७ अस्थायी] [१९८२]				
१] पशुधन.	संख्या हजारांत	१२६२	३३, ८८९	
२] गाई व बैल.	—"	७५७	१६, ८८२	
३] म्हशी व उडे.	—"	१०३	४, ६०५	
४] मेंढ्या.	—"	९	२, ७७४	
५] शेळ्या.	—"	३४०	९, १०३	
६] कोंबड्या व बदके.	—"	५६७	२४, ६२७	
[सह] सहकार [८८-८९].				
१] सहकारी संस्था.	संख्या	१५७६	९२, ५०७	
२] प्राथमिक कृषी सहकारी पत संस्था.	संख्या.	५२५	१८, ५०९	
३] प्राथमिक कृषी सहकारी पत संस्थाची सभासद संख्या.	संख्या हजारात	२८१	७, ०२५	
४] दुग्ध शाळा संस्था.	संख्या.	२८२	१२, ९६०	
५] प्राथमिक कृषी पत संस्थानी दिलेले कर्ज.	रु. कोटीत	१९. ०२	७१५	
[सात] जलसिंचन [३०. ६. ८८ रोजी]				
पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्या खालील लाभ क्षेत्र.				
१] मोठे प्रकल्प लाभ क्षेत्र.	संख्या. हजार हेक्टर	१	१७	

:- चार :-

१	२	३	४	५
[सात]	२] संधेस प्रकल्प. लाभ क्षेत्र.	संख्या हजार हेक्टर	११ १५६	१४० उ. ना.
	३] लघु प्रकल्प [पृष्ठ भाग] लाभ क्षेत्र.	संख्या. हजार हेक्टर	२२९ २९	१३८९ उ. ना.
	४] सिंचन विहीरी खाली. भिजणारे क्षेत्र [१९८६-८७]	हजार हेक्टर	२२३०	११९९
[आठ]	उद्योग [१९८८ अखेर].			
	१] नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या.	संख्या.	१७०	२५, ८३९
	२] नोंदणीकृत चाल कारखान्यांची संख्या [उत्पादन चाल असलेले]	"-	७३	२१, ७८५
	३] साखर कारखान्यांची संख्या. [चालू असलेले खाजगी धस]	"-	१	११६
	४] साखर कारखान्यातील आलेली माहिती साखरेचे उत्पादन]	हजार टन	२१	३, ६२९
	५] सर्व सूत गिरण्यांची संख्या.	संख्या.	३	१२१
[नऊ]	वीज. [३१.३.१९८९].			
	१] वीज पुरवठा केलेली शहरे व खेडी.	संख्या.	१७४४	३९, ४१३
	२] विद्यतीकरण झालेल्या गांवांची संख्या.	संख्या.	१७३६	३३, २४४
	३] वीज पुरवठा केलेले पंप संच.	संख्या	३६३३८	१३९४३४५
	४] गोबर गॅस संयंत्रे ३१.३.८९.	संख्या.	१६११९	उ. ना.
[दहा]	सार्वजनिक आरोग्य [१९८८].			
	१] रुग्णालये.	संख्या.	१३	७६८
	२] दवाखाने.	संख्या.	३०	१७९२
	३] प्राथमिक आरोग्य केंद्रे.	संख्या.	५४	१५३९
	४] प्राथमिक आरोग्य केंद्रे.	संख्या.	१	११८
	५] एकात्मिक बाल विकास योजना गट.	संख्या.	९	१०५
	६] अंगणवाडीत उपस्थित राहणारी मुले.	संख्या.	५११२०	उ. ना.
[अकरा]	शिक्षण [१९८८-८९].			१९८८-८९.
	१] एकूण प्राथमिक शाळा.	संख्या.	१८९५	५५, ५६८
	२] एकूण शिक्षकी शाळा.	संख्या.	५७२	१६, ७४६
	३] प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी.	संख्या हजा.	२८२	९, ९६०
	४] प्राथमिक शाळेतील शिक्षक.	"-	७	२५८
	५] प्रत्येक शिक्षकामार्फे प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी.	संख्या.	४०	३९

.पुढे चालू पाय.

क्र.	विवरण	संख्या	मूल्य
[बारा]	<u>दुय्यम शिक्षण.</u>		
१]	दुय्यम शाळा.	संख्या	२४२
२]	शाळेतील एकूण विद्यार्थी.	संख्या हजारांत	११५
३]	शाळेतील शिक्षक.	संख्या हजारांत	४
४]	प्रत्येक शिक्षकामागे दुय्यम शाळेतील विद्यार्थी.	संख्या हजारांत	३२
[तेरा]	<u>उच्च शिक्षण [३०.२.१९८९].</u>		
१]	संस्था.	संख्या	१५
२]	एकूण विद्यार्थी.	संख्या हजारांत	१४
[चौदा]	<u>अ] प्रौढ शिक्षण १९८८-८९.</u>		
१]	प्रौढ शिक्षण केंद्रे.	संख्या	७८०
२]	प्रौढांची उपस्थिती.	संख्या हजारांत	३०
	<u>ब] तांत्रिक शिक्षण.</u>		
१]	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था.		
१]	शासकीय व शासन सहाय्यित.	संख्या	४
२]	इतर [खाजगी].	संख्या	—
२]	शासकीय व शासन सहाय्यित औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये मजूर झालेल्या जागा.	संख्या	६६४
३]	तांत्रिक व व्यावसायिक शिक्षण संस्था.		
१]	शासकीय व शासन सहाय्यित.	संख्या	५
२]	इतर [खाजगी].	संख्या	१२
४]	शासकीय व तांत्रिक व्यवसाय शिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता.	संख्या हजारांत	११९०
५]	अभियंत्याची संख्या.	संख्या	उ.ना.
[पंधरा]	<u>परिवहन आणि दळणवळण</u>		
	<u>३१.३.१९८८.</u>		
१]	एकूण रेल्वे मार्ग लांबी.	कि.मी.	१४९.११
२]	रस्त्यांनी जोडलेली गावे.	संख्या	५४३३
३]	एकूण रस्त्यांची लांबी [पृष्ठांकित].	कि.मी.	५८८९.०३
४]	राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी.	कि.मी.	४४८१
५]	राज्य महामार्गाची लांबी.	कि.मी.	६५.४०
६]	महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी.	कि.मी.	१३१८.९१
७]	इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी.	कि.मी.	४८४८५४
८]	ग्रामीण रस्त्यांची लांबी.	कि.मी.	१२७४.४३
		कि.मी.	११७१.४०

१.	२.	३.	४.	५.
[सोळा]	<u>पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा</u> १९८७-८८. कठीण गावाची संख्या			
	१] खेड्यांना केलेली पुरवठा.	संख्या	५२६	६०१३
	अ] नळाचा पाणी पुरवठा.	संख्या	—	उ. ना.
	ब] कूप नलिका.	संख्या	४६५	उ. ना.
	क] विहीरी.	संख्या	—	उ. ना.
	२] टँकर्स किंवा बैलगाडीने पुरवठा केलेली जाणारी गावे.	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
	३] योजनेत समाविष्ट करावयाची गावे.	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
[सतरा]	<u>घरबांधणी १९८७-८८.</u> भूमिहीन कामगारांसाठी बांधलेल्या झोपड्या.	संख्या	२३५६	उ. ना.
[अठरा]	<u>एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम.</u>			
	१] दारीद्रीय रेषेखाली कुटूंब १९८२-८३.	संख्या	१.८२	४१
	२] १९८७-८८ मधील जुने लाभार्थी. नविन लाभार्थी.	[लाखांत] संख्या	४९१४	१०८७४२
		संख्या	९७२१	१२९३६२
[एकोणीस]	<u>रोजगार निर्मिती १९८८-८९.</u>			
	अ] रोजगार हमी योजना.	मनुष्य दिवस [कोटीत].	०.२५	८.१३
	ब] राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम.	—"	०.१२	३.५२
	क] ग्रामीण भूमिहीन रोजगार कार्यक्रम.	—"	०.९	२.५९
[वीस]	<u>आदिवासी कल्याणकारी योजना १९८८-८९.</u> आदिवासीकरिता आश्रमशाळा.	संख्या	२१	उ. ना.
[एकवीस]	<u>मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना १९८८-८९.</u>			
	अ] मागासवर्गीयांसाठी वसतीगृहे.	संख्या	१३२	उ. ना.
	ब] वसतीगृहात राहणारे विद्यार्थी.	संख्या	७४९९	उ. ना.
[बावीस]	<u>जिल्हा नियोजन [१९८८-८९].</u>			
	१] वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद.	रु.कोटीत	१६.७१	२४३०
	२] अनुषंग भस्न काढण्यासाठी तरतूद.	रु.कोटीत	२०.०७	४००
[तेवीस]	<u>नागरी पुरवठा.</u>			
	१] रास्त भावाची दुकाने १९८८-८९.	संख्या	१२१२	३४५२६
	२] पुरविलेले रकून साठा १९८८-८९.	००० टन	३७	उ. ना.
	३] शासकीय गुदामे ३१.३.८९	—"	३५	११२५
	४] साठवण्याची क्षमता.	—"	उ. ना.	७२८